A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2026. július 16.*

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – A tagállamok bíróságai közötti együttműködés polgári és kereskedelmi ügyekben – Az (EU) 2020/1783 rendelet – A 12. cikk (2) bekezdése – A megkeresett bíróság felkérése a megkereső bíróság által elrendelt bizonyításfelvétel lefolytatására – Az ilyen felkérés teljesítése megtagadásának indokai – A megkeresett tagállam anyagi jogi szabálya – A megkeresett tagállam jogának alapvető elveivel ellentétesnek minősülő bizonyításfelvétel – Holttest exhumálása a leszármazás megállapítása céljából – *Post mortem* genetikai szakvélemény – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 1. és 7. cikke – Az emberi méltósághoz való jog – A genetikai származása megismeréséhez való jog”

A C-196/24. sz. [Aucrinde][i] ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal judiciaire de Chambéry (chambéry-i elsőfokú bíróság, Franciaország) a Bírósághoz 2024. február 20-án érkezett, 2024. január 16-i határozatával terjesztett elő az

xx

és

ww,

yy,

zz,

vv

között,

a **Ministère public**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

* Az eljárás nyelve: francia.

[i] A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

tagjai: K. Lenaerts elnök, T. von Danwitz elnökhelyettes (előadó), K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis, M. Condinanzi és F. Schalin tanácselnökök, S. Rodin, E. Regan, N. Piçarra, A. Kumin, M. Gavalec, S. Gervasoni, N. Fenger és R. Frendo bírák,

főtanácsnok: T. Ćapeta,

hivatalvezető: C. Di Bella tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2025. április 29-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– xx képviseletében M. Coppola avocate,

– a francia kormány képviseletében B. Dourthe, O. Duprat-Mazaré és B. Fodda, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében S. Noë, P. J. O. Van Nuffel és W. Wils, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2025. szeptember 11-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a tagállamok bíróságai között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő együttműködésről (bizonyításfelvétel) szóló, 2020. november 25-i (EU) 2020/1783 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2020. L 405., 1. o.; helyesbítések: HL L 2023/90050; HL L 2024/90158) 12. cikke (2) bekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 1. és 7. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelem előterjesztésére az egyfelől xx, másfelől a Franciaországban eltemetett aa elismert gyermekei, vagyis ww, yy, zz és vv között Olaszországban felmerült jogvita keretében került sor, melynek tárgya a leszármazás megállapítása céljából egy olasz bíróság által elrendelt, aa testének *post mortem* genetikai szakvélemény elkészítése céljából történő exhumálására irányuló bizonyításfelvétel Franciaországban történő végrehajtása.

Jogi háttér

Az uniós jog

A Charta

3 A Chartának „Az emberi méltóság” című 1. cikke kimondja:

„Az emberi méltóság sérthetetlen. Tiszteletben kell tartani, és védelmezni kell.”

4 A Chartának „A magán- és a családi élet tiszteletben tartása” című 7. cikke előírja:

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák.”

A 2020/1783 rendelet

5 A 2020/1783 rendelet (3), (4), (15) és (16) preambulumbekezdése kimondja:

„(3) A belső piac megfelelő működésének biztosítása és az [Európai] Unión belüli polgári igazságszolgáltatási térség kialakítása céljából a bizonyításfelvétel tekintetében tovább kell javítani és gyorsítani a különböző tagállamok bíróságai közötti együttműködést. E rendelet a bírósági eljárások hatékonyságának és gyorsaságának javítására törekszik azáltal, hogy egyszerűsíti és észszerűsíti az együttműködési mechanizmusokat a határokon átnyúló ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében, és mindeközben hozzájárul a késedelmek, valamint az egyének és vállalkozások költségeinek csökkentéséhez is. […]

(4) E rendelet meghatározza a különböző tagállamok bíróságai között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében folytatott együttműködésre vonatkozó szabályokat.

[…]

(15) A bizonyításfelvétel iránti kérelmeket gyorsan kell teljesíteni. […]

(16) E rendelet eredményességének biztosítása érdekében azon körülményeket, amelyek esetében megtagadható a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítése, szigorúan kivételes esetekre kell korlátozni.”

6 E rendelet „Hatály” című 1. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Ezt a rendeletet olyan polgári vagy kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, amelyekben egy tagállam bírósága az adott tagállam jogával összhangban:

a) egy másik tagállam illetékes bíróságát kéri bizonyításfelvételre; vagy

b) a bizonyításfelvételnek egy másik tagállamban való közvetlen lefolytatását kéri.”

7 Az említett rendelet „Bíróságok közötti közvetlen továbbítás” című 3. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Az 1. cikk (1) bekezdésének a) pontjában említett kérelmeket azon bíróság, amely előtt az eljárást megkezdték, illetve megindítani szándékozzák (a továbbiakban: a megkereső bíróság), közvetlenül küldi meg valamely más tagállam illetékes bíróságának (a továbbiakban: a megkeresett bíróság) bizonyításfelvétel céljából.”

8 Ugyanezen rendeletnek „A kérelmek formája és tartalma” című 5. cikkének (1) bekezdése előírja:

„A kérelmeket az I. mellékletben szereplő A. formanyomtatványon, illetve adott esetben L. formanyomtatványon kell előterjeszteni. […]”

9 A 2020/1783 rendelet „Hiányosan benyújtott kérelmek” című 10. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Ha egy kérelem azért nem teljesíthető, mert nem tartalmazza az 5. cikkben említett valamennyi szükséges adatot, a megkeresett bíróság erről haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem átvételét követő 30 napon belül az I. mellékletben szereplő D. formanyomtatványon tájékoztatja a megkereső bíróságot, és felkéri azt a hiányzó adatok pótlására, a lehető legpontosabban megjelölve a hiányzó adatokat.”

10 E rendelet II. fejezetének „Bizonyításfelvétel a megkeresett bíróság által” című 3. szakasza tartalmazza többek között e rendelet 12. és 16. cikkét.

11 Az említett rendeletnek „A kérelem teljesítésére vonatkozó általános rendelkezések” című 12. cikke a következőképpen szól:

„(1) A megkeresett bíróság a kérelmet haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem átvételét követő 90 napon belül teljesíti.

(2) A megkeresett bíróság a nemzeti joga szerint teljesíti a kérelmet.

(3) A megkereső bíróság az I. mellékletben szereplő A. formanyomtatványon kérheti, hogy a kérelmet a nemzeti jogában előírt különös eljárás keretében teljesítsék. A megkeresett bíróság a kérelmet a különös eljárás keretében teljesíti, kivéve, ha az összeegyeztethetetlen nemzeti jogával, vagy ha annak jelentős gyakorlati akadályok miatt nem tud eleget tenni. Ha a megkeresett bíróság az említett okok valamelyike miatt nem teljesíti a kérelem különös eljárás keretében való teljesítése iránti kérelmet, arról a megkereső bíróságot az I. mellékletben szereplő H. formanyomtatványon tájékoztatja.

[…]”

12 Ugyanezen rendelet „A kérelem teljesítésének megtagadása” című 16. cikkének (2) és (3) bekezdése kimondja:

„(2) A kérelem teljesítése az (1) bekezdésben említett indokokon túlmenően kizárólag akkor tagadható meg, ha a következő indokok közül egy vagy több fennáll:

a) a kérelem nem tartozik e rendelet hatálya alá;

b) a kérelem teljesítése a megkeresett bíróság tagállamának joga alapján nem tartozik bírói hatáskörbe;

c) a megkereső bíróság a megkeresett bíróság bizonyításfelvétel iránti kérelem kiegészítésére irányuló, 10. cikk szerinti kérelmének nem tesz eleget az attól számított 30 napon belül, hogy a megkeresett bíróság a megkereső bíróságtól e kiegészítést kérte; vagy

d) a 22. cikk (3) bekezdése szerint kért letétbe helyezésre, illetőleg előlegfizetésre a megkeresett bíróság megfelelő felhívásától számított 60 napon belül nem kerül sor.

(3) A megkeresett bíróság nem tagadhatja meg a kérelem teljesítését kizárólag azon az alapon, hogy a nemzeti joga szerint az ügy tárgyában az adott tagállam másik bírósága rendelkezik

kizárólagos hatáskörrel, illetve hogy az adott tagállam joga nem ismerné el az e tárgyban való keresetindítási jogot.”

13 A 2020/1783 rendelet II. fejezetének „A megkereső bíróság által végzett közvetlen bizonyításfelvétel és a diplomáciai képviselők vagy konzuli tisztviselők által végzett bizonyításfelvétel” című 4. szakaszában szereplő 19. cikke a címének megfelelően a megkereső bíróság általi közvetlen bizonyításfelvételre vonatkozik. E 19. cikk értelmében:

„(1) Amennyiben egy bíróság kérelmezi, hogy más tagállamban közvetlenül bizonyítást folytathasson le, az I. mellékletben szereplő L. formanyomtatványon kérelmet nyújt be az adott tagállam központi szervének vagy hatáskörrel rendelkező hatóságának.

[…]

(7) A megkeresett tagállam központi szerve vagy hatáskörrel rendelkező hatósága kizárólag akkor utasíthatja el a közvetlen bizonyításfelvétel iránti kérelmet, ha:

a) a kérelem nem tartozik e rendelet hatálya alá;

b) az nem tartalmazza az 5. cikkben említett valamennyi szükséges információt; vagy

c) a kérelmezett közvetlen bizonyításfelvétel ellentétes saját tagállama jogának alapelveivel.

[…]”

A francia jog

14 A polgári törvénykönyv alapügyre alkalmazandó változatának (a továbbiakban: francia polgári törvénykönyv) 16. cikke értelmében:

„A törvény biztosítja az ember elsőbbségét, tiltja az ember méltóságának bármely megsértését és biztosítja az emberi lény tiszteletben tartását életének kezdetétől fogva.”

15 E törvénykönyv 16-1-1. cikke kimondja:

„Az emberi test iránti tisztelet nem szűnik meg a halállal.

Az elhunytak maradványait, beleértve azok hamvait is, akiknek testét elhamvasztották, tisztelettel, méltósággal és illendőséggel kell kezelni.”

16 Az említett törvénykönyv 16-9. cikke a következőképpen rendelkezik:

„E fejezet rendelkezései közrendi jellegűek.”

17 Ugyanezen törvénykönyv 16-11. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Valamely személy DNS-profil alapján történő azonosítása kizárólag:

1° Bírósági eljárás során hozott, pontosan meghatározott nyomozati vagy bizonyításfelvételi intézkedésekkel összefüggésben [történhet];

2º Orvosi vagy tudományos kutatási célból;

3º Az elhunyt személyek személyazonosságának megállapítása céljából, ha az ismeretlen;

4º A code de la défense [(honvédelmi törvénykönyv)] L. 2381-1. cikkében meghatározott feltételek mellett;

5º A dopping elleni küzdelem céljából, a code du sport [(a sportról szóló törvénykönyv)] L. 232-12-2. cikkében meghatározott feltételek mellett.

Polgári ügyekben ilyen azonosítás csak a származás megállapítására vagy vitatására, illetve a tartásdíj megállapítására vagy megszüntetésére irányuló keresetet elbíráló bíróság által elrendelt bizonyításfelvétel végrehajtása céljából végezhető. Az érintett egyértelműen kifejezett hozzájárulását előzetesen be kell szerezni. Az érintett személy halálát követően nem végezhető DNS-profil útján történő azonosítás, kivéve, ha e személy még életében kifejezetten hozzájárul ahhoz.

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

18 Az alapeljárás felperese, xx keresetet indított a Tribunale di Genova (genovai bíróság, Olaszország) előtt annak megállapítása iránt, hogy ő a Franciaországban eltemetett aa vér szerinti fia, annak érdekében, hogy engedélyezzék számára az apa vezetéknevének használatát, kötelezzék az illetékes anyakönyvvezetőt, hogy az ítélet jogerőre emelkedésekor hajtsa végre a meghozandó ítéletet, és a feltételezett apa testének exhumálását követően készítsenek a vér szerinti leszármazást megállapító szakértői véleményt.

19 Az alapeljárás alperesei, aa elismert gyermekei kifogásolták a hematológiai szakvéleményhez szükséges vizsgálatokat, amelyek lehetővé teszik annak meghatározását, hogy az alapeljárás felperese mutat-e genetikai egyezést az ő genetikai jellemzőikkel. Az alapeljárás alperesei azt kérték, hogy apjuk holttestén ott végezzenek genetikai vizsgálatot, ahol az nyugszik. A Tribunale di Genova (genovai bíróság) hematológiai szakvéleményt kért, és szakértőt rendelt ki annak érdekében, hogy végezzen genetikai összehasonlítást az alapeljárás felperese és a feltételezett apa maradványai között annak exhumálását követően.

20 2022. november 18-án a Tribunale di Genova (genovai bíróság) a 2020/1783 rendelet alapján bizonyításfelvétel, a jelen esetben a feltételezett apa testének exhumálása, valamint dezoxiribonukleinsav (DNS) mintának az érintett hematológiai szakvélemény elkészítése céljából történő begyűjtése iránti kérelemmel fordult a kérdést előterjesztő bírósághoz, a tribunal judiciaire de Chambéry-hez (chambéry-i elsőfokú bíróság, Franciaország).

21 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az olasz bíróság által előterjesztett kérelem a 2020/1783 rendelet hatálya alá tartozik, és elfogadható. E kérelem ugyanis egy tagállami bíróságtól származik, és azt egy másik tagállam bíróságának, a jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság illetékességi területén kell végrehajtani. Ez utóbbi bíróságtól kért bizonyítékokat polgári ügyben folytatott bírósági eljárásban kívánják felhasználni.

22 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy nem pusztán az olasz bíróság által elrendelt bizonyításfelvételt végrehajtó hatóság, hanem bírósági határozatot kell hoznia annak megvizsgálása érdekében, hogy a 2020/1783 rendeletben előírt feltételek teljesülnek-e. Márpedig e vizsgálat nem tekinthető egyszerű formalitásnak e rendelet 12. cikkének (2) bekezdésére tekintettel, amely előírja a megkeresett bíróság számára, hogy „a nemzeti joga szerint teljesítse a kérelmet”.

23 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a 2020/1783 rendelet 16. cikke szerinti egyik ok sem zárja ki az említett kérelem teljesítését. A valamely test DNS mintavétel céljából történő exhumálása iránti kérelem ugyanis bizonyításfelvétel iránti kérelemnek minősül. Az ilyen kérelem teljesítése a francia igazságszolgáltatás hatáskörébe tartozik, mivel a francia jog elismeri a leszármazás megállapítására irányuló keresetindításhoz való jogot. Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint nem kell kérelmet előterjesztenie arra vonatkozóan, hogy a Tribunale di Genova (genovai bíróság) egészítse ki a bizonyításfelvétel iránti kérelmet, ahogyan arra e rendelet 10. cikkének (1) bekezdése lehetőséget biztosít számára.

24 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy ha a Tribunale di Genova (genovai bíróság) azt kívánta volna, hogy kérelmét a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (3) bekezdése értelmében vett „különös eljárásnak” megfelelően teljesítsék Franciaországban, e bíróságnak ki kellett volna töltenie az e rendelet I. mellékletében szereplő A. formanyomtatvány 12. pontját, amit a jelen ügyben nem tett meg. Az ilyen különös eljárásnak a megkeresett tagállam jogával való összeegyeztethetőségének kérdése tehát nem merül fel.

25 A kérdést előterjesztő bíróságnak ugyanakkor kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi-e a megkeresett bíróság számára, hogy megtagadja e rendelet alkalmazását, és ne adjon helyt egy bizonyításfelvétel iránti kérelemnek azzal az indokkal, hogy e kérelem „formája” ellentétesnek tűnik számára a tagállama jogának alapelveivel. E bíróság szerint ugyanis a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 174., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 10. o.) – amelyet 2022. július 1-jétől hatályon kívül helyezett és felváltott a 2020/1783 rendelet – alkalmazására vonatkozó, az Európai Bizottság szolgálatai által kidolgozott gyakorlati útmutatóból kitűnik, hogy valamely „forma” akkor tekinthető összeegyeztethetetlennek e tagállam jogával, ha ellentétes annak alapvető jogi elveivel. A jelen ügyben ez a helyzet áll fenn, mivel a francia jog, azaz a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikke tiltja a holttest származás megállapítása céljából történő exhumálását, kivéve ha az érintett személy életében kifejezetten hozzájárult ahhoz.

26 Míg a 2020/1783 rendelet 16. cikke kimerítően felsorolja a bizonyításfelvétel iránti kérelem elutasításának eseteit, a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy e rendelet 12. cikkének (2) bekezdése, amely előírja, hogy a megkeresett bíróság „a nemzeti joga szerint teljesíti a kérelmet”, lehetővé teszi-e az ilyen kérelem teljesítésének más okból történő elutasítását.

27 Abban az esetben, ha a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdését a megkeresett tagállam jogának figyelembevétele nélkül kell alkalmazni, a kérdést előterjesztő bíróság arra is választ keres, hogy e rendelet rendelkezéseinek végrehajtása keretében hogyan kell értelmezni a Charta 1. és 7. cikkét.

28 Közelebbről, a kérdést előterjesztő bíróság annak meghatározására kéri a Bíróságot, hogy a származás megismeréséhez és elismeréséhez való jog, amelyet álláspontja szerint a Charta 7. cikke biztosít, elsőbbséget élvez vagy élvezhet-e az elhunyt személy ahhoz való jogával szemben, hogy halálát követően nem vethetik alá genetikai vizsgálatnak anélkül, hogy ahhoz még életében kifejezetten hozzájárult volna, amely jog e bíróság álláspontja szerint az emberi méltóság tiszteletben tartásának a Charta 1. cikkében foglalt elvéből következik.

29 A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja továbbá, hogy a Tribunale di Genova (genovai bíróság) által elrendelt bizonyításfelvétel iránti kérelem ellentétes a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikkével, amely felsorolja azokat az eseteket, amelyekben megengedett valamely személy genetikai profil alapján történő azonosítása. Márpedig e nemzeti rendelkezés maga is ellentétes lehet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 8. cikkével. Az a kérdés is felmerül tehát, hogy e 16-11. cikk összeegyeztethető-e a Chartával, különösen annak 1. cikkével, amely biztosítja az emberi méltóság tiszteletben tartását, és ebből következően az elhunytaknak járó tiszteletet, valamint annak 7. cikkével, amely az EJEE 8. cikkének megfelelőjeként mindenki számára elismeri a magánélet tiszteletben tartásához való jogot.

30 E körülmények között a tribunal judiciaire de Chambéry (chambéry-i elsőfokú bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„(1) Lehetővé teszi-e a tagállamok bíróságai között a [2020/1783] rendelet 12. cikke, hogy a nemzeti bíróság megtagadja a szóban forgó rendelet alkalmazását és a megkereső állam kérelmének teljesítését azon az alapon, hogy a kérelem formája ellentétes a megkeresett állam nemzeti jogának alapvető elveivel, és különösen a [francia polgári törvénykönyv] 16-11. cikkével?

(2) Ha a tagállamok bíróságai között a [2020/1783] rendelet 12. cikkét a nemzeti jogtól függetlenül alkalmazni kell, hogyan kell értelmezni [a Charta] 1. cikkét (a méltósághoz való jog) és 7. cikkét (a magánélet tiszteletben tartásához való jog), valamint a közöttük lévő kapcsolatot annak megállapítása során, hogy a rendelet ilyen alkalmazása sérti-e [a Chartát]?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

31 Együttesen vizsgálandó kérdéseivel az előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdését a Charta 1. és 7. cikkével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy az lehetővé teszi a megkeresett bíróság számára, hogy megtagadja egy, a leszármazással kapcsolatos jogvitában eljáró, megkereső bíróság által küldött, a feltételezett szülő testének exhumálását követő genetikai mintavétellel megvalósítandó bizonyításfelvétel iránti kérelem végrehajtását azon az alapon, hogy a megkeresett bíróság tagállamának valamely anyagi jogi szabálya tiltja az ilyen bizonyíték beszerzését.

32 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy alkalmazhat-e olyan nemzeti anyagi jogi szabályt, nevezetesen a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikkét, amely tiltja a holttest *post mortem* genetikai vizsgálat céljából történő exhumálását, kivéve ha az érintett személy ahhoz még életében kifejezetten hozzájárult, annak érdekében, hogy elutasítson egy olasz bíróság által a 2020/1783 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja és 12. cikke alapján továbbított bizonyításfelvétel iránti kérelmet.

33 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a 2020/1783 rendelet 1. és 12. cikke lényegében megfelel az 1206/2001 rendelet 1. és 10. cikkének, amely rendeletet a 2020/1783 rendelet hatályon kívül helyezett és felváltott. Ennélfogva a Bíróság által a hatályon kívül helyezett rendelet rendelkezéseire vonatkozóan adott értelmezés továbbra is releváns a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem vizsgálata szempontjából.

34 Először is, ami a 2020/1783 rendelet hatályát illeti, emlékeztetni kell arra, hogy e rendelet főszabály szerint csak abban az esetben alkalmazandó, ha a tagállam bírósága úgy dönt, hogy a bizonyításfelvételt az említett rendelet szerinti módok valamelyike szerint folytatja le, amely esetben ez a bíróság köteles az e módokra vonatkozó eljárásokat követni (lásd ebben az értelemben: 2013. február 21-i ProRail ítélet, C-332/11, EU:C:2013:87, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 A 2020/1783 rendelet 1. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának megfelelően ugyanis e rendeletet polgári vagy kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, amelyekben egy tagállam bírósága az adott tagállam jogával összhangban egy másik tagállam illetékes bíróságát kéri bizonyításfelvételre; vagy azt kéri, hogy egy másik tagállamban saját maga közvetlenül folytathasson le bizonyításfelvételt.

36 Ebből következik, hogy a 2020/1783 rendeletnek az 1. cikkének (1) bekezdésében meghatározott és e rendelet rendszere által szintén megerősített tárgyi hatálya a bizonyításfelvétel két módjára korlátozódik, azaz egyrészt valamely másik tagállam megkereső bíróságának kérelme alapján e rendelet 12–18. cikkének megfelelően a megkeresett bíróság előtti bizonyításfelvételre, másrészt egy másik tagállam megkereső bírósága által végzett közvetlen bizonyításfelvételre, amelynek részletes szabályait ugyanezen rendelet 19. cikke határozza meg.

37 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a kérdést előterjesztő bírósághoz a Tribunale di Genova (genovai bíróság) mint megkereső bíróság által a 2020/1783 rendelet I. mellékletében szereplő, az e rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett közvetett bizonyításfelvételre vonatkozó A. formanyomtatványon továbbított bizonyításfelvétel iránti kérelemmel fordultak. Az ilyen kérelmet a megkereső bíróság az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően „közvetlenül küldi meg [a megkeresett bíróságnak] bizonyításfelvétel céljából”.

38 Ebből következik, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló, a megkeresett bíróság általi közvetett bizonyításfelvételnek az ugyanezen rendelet 12–18. cikkében előírt részletes szabályoknak megfelelően kell történnie.

39 Ebben az összefüggésben az e két bíróság közötti, e rendelkezések végrehajtása keretében fennálló hatáskörmegosztás a 2020/1783 rendelet előírásai értelmében a jogvitára alkalmazandó anyagi jogi szempontok és a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási szabályok közötti egyértelmű különbségtételen alapul.

40 E tekintetben magából a 2020/1783 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének szövegéből kitűnik, hogy valamely tagállam polgári vagy kereskedelmi jogvitában eljáró bírósága által egy másik tagállamban összegyűjtendő bizonyíték megszerzésére irányuló bizonyításfelvételre a megkereső bíróság tagállamának joga az irányadó. Ugyanis kizárólag ez a bíróság – amely e jogvita teljes tényállását ismeri – képes az alkalmazandó anyagi jogra tekintettel értékelni a szükséges bizonyítékokat.

41 Amennyiben a keresett bizonyíték egy másik tagállam bíróságának illetékességi területén található, és a polgári vagy kereskedelmi jogvitában eljáró bíróság a 2020/1783 rendelet alapján úgy határoz, hogy az e rendeletben előírt közvetett bizonyításfelvétel útján kéri a másik tagállam hatáskörrel rendelkező bíróságától a bizonyításfelvételt, az e bizonyíték begyűjtésére vonatkozó eljárási szabályokra az utóbbi bíróság tagállamának joga az irányadó.

42 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a 2020/1783 rendelet olyan igazságügyi együttműködési mechanizmust hoz létre, amely a határokon átnyúló vonatkozású bírósági eljárásokban történő bizonyításfelvételnek szigorúan az eljárási szempontjaira korlátozódik. E rendelet célja tehát nem a bizonyítási jog tagállamok közötti harmonizálása, hanem – ahogyan az a (3) és (4) preambulumbekezdéséből kitűnik – a bírósági eljárások hatékonyságának és gyorsaságának javítása azáltal, hogy egyszerűsíti és észszerűsíti az ezen államok bíróságai közötti, a polgári és kereskedelmi ügyekben a határokon átnyúló eljárásokban történő bizonyításfelvételre vonatkozó együttműködési mechanizmusokat. Ez biztosítja a belső piac megfelelő működését, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló, a tagállamok közötti magas szintű bizalomra épülő térség létrehozását.

43 Ebből következik, hogy a 2020/1783 rendeletből eredő rendszernek megfelelően kizárólag a határokon átnyúló vonatkozású polgári vagy kereskedelmi jogvitában eljáró megkereső bíróság jogosult dönteni az általa relevánsnak tartott bizonyítási eszközről, és e célból elrendeli azt a bizonyításfelvételt, amelynek végrehajtását egy másik tagállamban a megkeresett bíróságtól kéri. Így ellentétben azzal, amit a francia kormány a Bíróság előtt állított, sem a kérdést előterjesztő bíróság, sem a Bíróság nem határozhatja meg újra az ilyen bizonyításfelvételnek a megkereső bíróság által a bizonyításfelvétel iránti kérelmében meghatározott tárgyát.

44 A megkereső bíróság által választott bizonyítási eszközzel kapcsolatos kétség vagy hiányzó információ esetén ugyanis a 2020/1783 rendelet csak azt a lehetőséget ismeri el a 10. cikke értelmében a megkeresett bíróság számára, hogy erről haladéktalanul tájékoztassa a megkereső bíróságot, kérve tőle a hiányzó adatok pótlását, azokat a lehető legpontosabban megjelölve. Márpedig a jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság mint megkeresett bíróság semmilyen kérelmet nem intézett a megkereső bírósághoz annak érdekében, hogy az egészítse ki az alapügyben szereplő bizonyításfelvétel iránti kérelmét.

45 Másodszor, a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a megkeresett bíróság a kérelmet haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem átvételét követő 90 napon belül teljesíti. E rendelet 12. cikkének (2) bekezdése értelmében a megkeresett bíróság a nemzeti joga szerint teljesíti a kérelmet.

46 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az a részét képezi (2010. május 4-i TNT Express Nederland ítélet, C-533/08, EU:C:2010:243, 44. pont; 2022. október 28–i Generalstaatsanwaltschaft München (Kiadatás és ne bis in idem) ítélet, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 67. pont; 2026. március 26-i Pumpyanskiy és társai kontra Tanács ítélet, C-696/23 P, C-704/23 P, C-711/23 P, C-35/24 P és C-111/24 P, EU:C:2026:245, 99. pont).

47 Ami a 2020/1783 rendelet 12. cikkének szövegét illeti, egyrészt e 12. cikk (1) bekezdéséből, amely többek között a „haladéktalanul” kifejezést használja, és amelyet ugyanezen rendelet (15) preambulumbekezdésével összefüggésben kell értelmezni, kitűnik, hogy az uniós jogalkotó a megkeresett bíróságot a tőle kért bizonyításfelvétel gyors végrehajtására kívánta kötelezni.

48 Másrészt a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése kimondja azt az elvet, amely szerint a bizonyításfelvétel iránti kérelmet a megkeresett bíróság „a nemzeti joga szerint” hajtja végre, anélkül hogy pontosítaná a „nemzeti jogra” való ezen utalás terjedelmét.

49 Mindazonáltal e rendelkezés szövegkörnyezetéből kitűnik, hogy az abban szereplő „nemzeti jogra” való hivatkozást úgy kell értelmezni, hogy az a megkeresett bíróság tagállamának joga által meghatározott eljárási szabályokra vonatkozik. Az említett rendelet 12. cikkének (3) bekezdése ugyanis kivételt vezet be ezen elv alól, előírva, hogy az ez utóbbi rendelkezésben előírt feltételek tiszteletben tartása mellett a megkereső bíróság kérheti a megkeresett bíróságtól, hogy a bizonyításfelvétel iránti kérelmet a megkereső bíróság tagállamának joga szerinti „különleges eljárás” keretében teljesítse.

50 E tekintetben, ahogyan azt a főtanácsnok az indítványának 58. pontjában hangsúlyozta, a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdésében a „nemzeti jog” kifejezésre való hivatkozás a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási jellegű szabályozásra vonatkozik. E rendelet 12. cikkének (3) bekezdése pedig arra irányul, hogy kivételesen lehetővé tegye az alkalmazandó eljárás megváltoztatását azáltal, hogy a megkeresett bíróság tagállamának eljárásjogát helyettesíti a megkereső bíróság tagállamának eljárásjogával, jóllehet a bizonyításfelvételre irányuló eljárás továbbra is a megkeresett bíróság hatáskörébe tartozik.

51 A fenti megfontolások a 2020/1783 rendelet 12. cikke (2) bekezdésének olyan értelmezése mellett szólnak, amely szerint e rendelkezés csak a bizonyításfelvétel eljárási szabályaira alkalmazandó, így csak e részletes szabályokat határozza meg főszabály szerint a megkeresett tagállam joga.

52 Ezt az értelmezést a 2020/1783 rendelet által követett célok is megerősítik, amely rendelet – ahogyan az a jelen ítélet 42. pontjában már megállapítást nyert – arra irányul, hogy javítsa a bírósági eljárások hatékonyságát és gyorsaságát azáltal, hogy egyszerűsíti és észszerűsíti a tagállamok bíróságai közötti, a polgári és kereskedelmi ügyekben a határokon átnyúló eljárásokban történő bizonyításfelvételre vonatkozó együttműködési mechanizmusokat. E rendelet célja így a belső piac megfelelő működésének biztosítása, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló, a tagállamok közötti magas szintű bizalomra épülő térség létrehozása.

53 E célra tekintettel a 2020/1783 rendelet olyan rendszert vezetett be, amely kötelező a tagállamokra nézve az e területen esetlegesen felmerülő akadályok elhárítása érdekében. Így e rendeletet nem lehet úgy értelmezni, hogy az korlátozza a más tagállamban történő bizonyításfelvétel lehetőségeit. Éppen ellenkezőleg, a rendelet e lehetőségeket kívánja megerősíteni, előmozdítva a bíróságok közötti együttműködést ezen a területen (lásd ebben az értelemben: 2011. február 17-i Weryński ítélet, C-283/09, EU:C:2011:85, 62. pont; 2012. szeptember 6-i Lippens és társai ítélet, C-170/11, EU:C:2012:540, 29. pont; 2013. február 21-i ProRail ítélet, C-332/11, EU:C:2013:87, 43. és 44. pont).

54 Ebből a szempontból a 2020/1783 rendelet 16. cikke, amely az e rendelet 12. cikke (2) bekezdésének értelmezése szempontjából releváns összefüggésbe illeszkedik, kimerítően felsorolja a bizonyításfelvétel közvetett végrehajtása megtagadásának okait. E kimerítő jelleg

egyébként kifejezetten kitűnik a 2020/1783 rendelet (16) preambulumbekezdéséből, amely kimondja, hogy „e rendelet eredményességének biztosítása érdekében azon körülményeket, amelyek esetében megtagadható a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítése, szigorúan kivételes esetekre kell korlátozni” (lásd ebben az értelemben: 2011. február 17-i Weryński ítélet, C-283/09, EU:C:2011:85, 53. pont).

55 Egyébiránt ebből az következik, hogy mivel a bizonyításfelvétel közvetett végrehajtása megtagadásának ilyen okait kivételnek kell tekinteni, azokat szigorúan kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2015. július 16-i Diageo Brands ítélet, C-681/13, EU:C:2015:471, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 Ez annál is inkább így van, mivel a 2020/1783 rendelet által a határokon átnyúló bírósági eljárásokban a bizonyításfelvétel területén létrehozott igazságügyi együttműködési mechanizmus célja – ahogyan az e rendelet (3) preambulumbekezdéséből kitűnik – a bizonyításfelvétel megkönnyítése, miközben hozzájárul a késedelmek, valamint az egyének és vállalkozások költségeinek csökkentéséhez is. Ennélfogva e mechanizmus erősíti a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot.

57 E körülmények között a 2020/1783 rendelet 12. cikke (2) bekezdésének olyan értelmezése, amely kiegészítené e rendelet 16. cikkét a bizonyításfelvétel iránti kérelem végrehajtásának egy abban elő nem írt megtagadási okával, megkérdőjelezné az említett rendelet által a polgári és kereskedelmi ügyekben a tagállami bíróságok közötti bizonyításfelvétel tekintetében bevezetett igazságügyi együttműködési rendszer hatékonyságát, amely rendszer egyik alapvető eleme az ilyen bizonyításfelvétel iránti kérelem végrehajtásának alapvető kötelezettsége.

58 Ebből következik, hogy annak a megkeresett bíróságnak, amelyhez a megkereső bíróság a 2020/1783 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja és 12. cikke alapján bizonyításfelvétel iránti kérelmet nyújtott be, a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel terén való hatékony együttműködés biztosítása érdekében a megkeresett tagállam eljárási jogának megfelelően végre kell hajtania a kért bizonyításfelvételt. E tekintetben a megkeresett bíróságnak az ilyen bizonyításfelvétel megtagadására vonatkozó hatásköre kizárólag az e rendelet 16. cikkében foglalt megtagadási okokra korlátozódik, anélkül hogy többek között a megkeresett bíróság tagállamának anyagi jogán alapuló indokok – ideértve a megkeresett bíróság állama jogának alapvető elveire alapított indokokat is – igazolhatnák a 2020/1783 rendelet 12. cikke értelmében vett bizonyításfelvétel megtagadását.

59 Ebből következik, hogy a megkereső bíróság feladata, hogy a tagállamának anyagi joga alapján értékelje azokat a feltételeket, amelyek mellett a más tagállamban található bizonyíték megszerzése érdekében bizonyításfelvétel végezhető. A jelen ügyben e feltételeket tehát nem a kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikke alapján, hanem a megkereső bíróságnak az olasz anyagi jogra tekintettel.

60 E tekintetben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy ez utóbbi jog elismeri valamely személy azon jogát, hogy megismerje a származását, és a leszármazás megállapítására irányuló bírósági eljárás keretében lehetővé teszi, hogy a feltételezett szülő testének exhumálását követően *post mortem* genetikai vizsgálatot végezzenek.

61 Harmadszor, mivel a 2020/1783 rendelet alkalmazása a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az uniós jog végrehajtásának minősül, az e rendelet alapján együttműködést megvalósító nemzeti bíróságoknak be kell tartaniuk a Chartában biztosított alapvető jogokból fakadó követelményeket.

62 A 2020/1783 rendelet ugyanis az igazságügyi együttműködés eszközeként a polgári és kereskedelmi ügyekben konkretizálja a tagállamok közötti kölcsönös bizalom elvét, amelynek alapvető jelentősége van az uniós jogban, mivel lehetővé teszi egy belső határok nélküli térség létrehozását és fenntartását. Márpedig ez az elv, különösen a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében mindegyik államtól megköveteli, hogy – kivételes körülményektől eltekintve – úgy tekintse, hogy az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az uniós jog által elismert alapvető jogokat (2014. december 18-i 2/13 [Az Uniónak az EJEE-hez történő csatlakozása] vélemény, EU:C:2014:2454, 191. pont).

63 Így a tagállamok az uniós jog végrehajtásakor az uniós jog alapján kötelesek lehetnek arra, hogy feltételezzék, a többi tagállam tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és így nemcsak az nem lehetséges, hogy valamely másik tagállamtól az alapvető jogok uniós jog által biztosított védelmi szintjénél magasabb nemzeti védelmi szintet követeljenek meg, hanem – a kivételes esetektől eltekintve – azt sem vizsgálhatják meg, hogy ezen másik tagállam a konkrét esetben ténylegesen tiszteletben tartotta-e az Unió által biztosított alapvető jogokat (2014. december 18-i 2/13 [Az Uniónak az EJEE-hez történő csatlakozása] vélemény, EU:C:2014:2454, 192. pont).

64 Ahogyan az a jelen ítélet 43. pontjából kitűnik, a 2020/1783 rendelet értelmében a megkereső bíróság feladata, hogy tagállamának jogával összhangban meghatározza az előtte folyamatban lévő bírósági eljárásban alkalmazandó bizonyításfelvételt. Következésképpen szintén kizárólag e megkereső bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy az ilyen intézkedés elrendeléséről szóló határozata megfelel-e az Unió által biztosított alapvető jogoknak.

65 A jelen esetben az alapügynek a jelen ítélet 19. pontjában összefoglalt körülményeire tekintettel úgy tűnik, hogy a szóban forgó bizonyításfelvételt, vagyis a feltételezett apa testének exhumálását és a szóban forgó genetikai szakvélemény elkészítése céljából DNS-minta begyűjtését csak azt követően rendelték el, hogy az utóbbi elismert gyermekei megtagadták, hogy alávessék magukat egy olyan hematológiai szakvéleményhez szükséges vizsgálatoknak, amely lehetővé teszi annak meghatározását, hogy az alapeljárás felperese mutat-e genetikai egyezést az ő genetikai jellemzőikkel, és azt követően, hogy kérelmezték, hogy apjuk holttestén ott végezzenek genetikai vizsgálatot, ahol az nyugszik.

66 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Chartának a magán- és családi élet, az otthon és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való, mindenkit megillető jogra vonatkozó 7. cikke legalább ugyanazokat a garanciákat tartalmazza, mint az EJEE 8. cikke, amelyeket a Charta 52. cikkének (3) bekezdése értelmében a védelem minimális szintjeként figyelembe kell venni (lásd ebben az értelemben: 2024. október 4-i Mirin ítélet, C-4/23, EU:C:2024:845, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

67 Az Emberi Jogok Európai Bíróságának az EJEE 8. cikkével kapcsolatos ítélkezési gyakorlata szerint a személyazonossághoz való jog a magánélet fogalma szerves részének tekintendő, amely magában foglalja az egyén származásának megismeréséhez és elismeréséhez való jogát is. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a származásukat bizonyítani kívánó személyek ahhoz fűződő érdeke, hogy megszerezzék azokat az információkat, amelyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a személyes identitásuk fontos aspektusára vonatkozó igazságot feltárják, az EJEE által védett

létfontosságú érdeknek minősül, még akkor is, ha ezt az érdeket össze kell egyeztetni harmadik személyeknek az elhunyt testének sérthetetlenségéhez fűződő jogával, az elhunytak tiszteletben tartásához való joggal, valamint a jogbiztonság védelméhez fűződő közérdekkel (lásd ebben az értelemben: EJEB, 2006. július 13., Jäggi kontra Svájc, CE:ECHR:2006:0713JUD005875700, 38. és 39. §).

68 Ennek keretében az Emberi Jogok Európai Bírósága már megállapította, hogy a feltételezett szülő érdekeinek védelme önmagában nem elegendő érv ahhoz, hogy megfosszák a leszármazását bizonyítani kívánó személyt az EJEE 8. cikke szerinti jogaitól. E bíróság többek között úgy ítélte meg, hogy az érintett ügy sajátos körülményeire tekintettel a *post mortem* genetikai szakvéleménynek a feltételezett biológiai szülő kifejezett és előzetes hozzájárulásának hiányára alapított megtagadása a felperesnek a származása megismeréséhez való joga indokolatlan megsértésének minősül (lásd ebben az értelemben: EJEB, 2011. június 16., Pascaud kontra Franciaország ítélet, CE:ECHR:2011:0616JUD001953508, 64., 65. és 68. §).

69 Márpedig, ami a kérdést előterjesztő bíróságnak az emberi méltósághoz való, a Charta 1. cikkében előírt jog tiszteletben tartására vonatkozó kérdéseit illeti, a Bíróság rendelkezésére álló iratokból semmi nem enged arra következtetni, hogy az alapügyben a versengő érdekek mérlegelése során a Tribunale di Genova (genovai bíróság) nem vette megfelelően figyelembe ezt a jogot.

70 Ezenkívül elegendő megállapítani, hogy a jelen ügyben semmilyen körülmény nem teszi lehetővé annak feltételezését, hogy a Bíróságnak a jelen ítélet 62. és 63. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlata értelmében vett kivételes esetről van szó, amelyben a megkeresett bíróság megalapozottan kérdőjelezheti meg azt a tényt, hogy az alapügyben szereplő bizonyításfelvétel megfelel az Unió által biztosított alapvető jogoknak.

71 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdését a Charta 1. és 7. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé a megkeresett bíróság számára, hogy megtagadja egy, a leszármazással kapcsolatos jogvitában eljáró, megkereső bíróság által küldött, a feltételezett szülő testének exhumálását követő genetikai mintavétellel megvalósítandó bizonyításfelvétel iránti kérelem végrehajtását azon az alapon, hogy a megkeresett bíróság tagállamának valamely anyagi jogi szabálya tiltja az ilyen bizonyíték beszerzését.

A költségekről

72 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A tagállamok bíróságai között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő együttműködésről (bizonyításfelvétel) szóló, 2020. november 25-i (EU) 2020/1783 európai parlamenti és tanácsi rendelet 12. cikkének (2) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 1. és 7. cikkével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

az nem teszi lehetővé a megkeresett bíróság számára, hogy megtagadja egy, a leszármazással kapcsolatos jogvitában eljáró, megkereső bíróság által küldött, a feltételezett szülő testének exhumálását követő genetikai mintavétellel megvalósítandó bizonyításfelvétel iránti kérelem végrehajtását azon az alapon, hogy a megkeresett bíróság tagállamának valamely anyagi jogi szabálya tiltja az ilyen bizonyíték beszerzését.

Aláírások